

PESAH 5766

„MA NIȘTANA, HALAILA HAZE?”

Sederele colective din Capitală și din provincie au demonstrat că fiecare celebrare a sărbătorii de Pesah este un reînnoit prilej de regăsire identitară, de meditație despre sensul istoriei poporului evreu. În acest spirit a venit și urarea de Hag Pesah Sameah, rostită, în numele conducerii F.C.E.R., de președintele Federației, deputat dr. Aurel Vainer. Înainte de începutul lecturii din Hagada șel Pesah, președintele C.E.B., ing. Oly Lazăr, a dat citire mesajului de felicitare transmis comunității evreiești din România de primul ministru Călin Popescu Tăriceanu.

Există câteva teme de meditație esențiale la care ne invită să reflectăm Hagada șel Pesah, ori de câte ori o redeschidem, în seriile de Seder. ● Cum trebuie să gândesc un om care vrea să fie liber? ● Cum să-și cucerească libertatea? ● Cum să se elibereze de mentalitatea de sclav? Mesajul serilor de Seder la București, Rabinul Abraham Ehrenfeld, a evidențiat indubitabilă lor valoare educativă, împlinind o semnificativă mișva, așa cum își găsește ea expresie în Exodul (13,8): „Să spui atunci [în fiecare an - n.r.] fiului tău: «Aceasta este reamintirea celor înfăptuite de Dumnezeu pentru noi când am ieșit din Egipt». Simbolurile gastronomice de pe platoul (cheara) de Pesah, alternanțe ale bucuriei cu amărăciunea, ne deslușesc nevoia de echilibru în tot ce gândim și făptuim. Un mod de a spune că iudaismul respinge extremismele de gândire în filosofie și în viața de zi cu zi. Actul nostru de naștere ca națiune, consfințit în urmă cu peste 3500 de ani, are, totodată, și o conotație universală. De Pesah, sărbătorim și prima revoltă, încununată de succes, împotriva statutului de sclav, împotriva unui sistem social opresiv.

Multitudine de sentimente am trăit toți cei reuniți în seriile de Seder colectiv 5766, la Centrul Cultural Comunitar din Capitală: „apartență la marea familie a obștii noastre”, purificare sufletească, conștiință a continuității iudaismului în România. Sentimente amplificate prin nemuritoarele cântece de Seder - Daieinu, Adir Hu, Ehad Mi Iodea și câte altele - interpretate de prim cantorul Iosif Adler și reluate de corul tineretului evreu (dirijor - Bogdan Lifșin).

Lectura Hagadei are ca punct de pornire „Ma Niștana...” („Prin ce se deosebește această noapte de celelalte nopți ale anului?”), întrebare pusă

de cele patru ipostaze ale fiilor de care amintește Hagada: înțeleptul, nelegiuitul, naivul și cel care nu știe să întrebe. Fiecare ipostază este, de fapt, o alegorie despre raporturile evreilor, în decursul a patru generații, față de tradiție: 1. Bunicul practicant; 2. Fiul ateu; 3. Nepotul neștiutor, dar interesat de tradiție; 4. Strănepotul ignorant. Este parabola care subliniază că temelia evreității este transmiterea moștenirii spirituale către generațiile următoare. Chiar noțiunea de Seder, care înseamnă Ordine, ca și semnul de întrebare declanșând derularea Hagadei, evidențiază trăsături definitorii ale iudaismului: raționalitate, echilibru, nevoie de cercetare pentru a ajunge la credință. Nu însușirea mecanică a unor lucruri gata mestecate, ci îndoiala este, întotdeauna, productivă. Comentarii la Hagada ale Rabinului Abraham Ehrenfeld au fost ilustrate prin lecturi în ebraică și traduceri în română de lideri ai F.C.E.R., C.E.B. și de reprezentanți ai Departamentului de Tineret. Unul dintre popasurile de gând ale mesaderului, Had Gadia, cântec-parabolă a ideii că nu avem voie să rămânem indiferenți atunci când se săvârșesc crime împotriva unor vieți nevinovate și mod de familiarizare a unuia dintre direcțiile fundamentale ale iudaismului: cultul vieții. „Și a venit Dumnezeu și a tăiat ingerul morții...!” Așa sună versetul final din Had Gadia. Această biruință asupra morții ne relevă alte semnificații importante ale sărbătorii: ● reînnoirea naturii - supremația perpetuă a vieții ● perspectiva vremurilor mesianice, devenită mai vizibilă prin metafora celui de-al cincilea pahar, destinat lui Eliahu Hanavi. Binefacerea este la îndemâna noastră de a ni le apropia, este simptomatică pentru receptivitatea la suferință, pentru umanismul iudaic.

Mesaje de PESAH 5766

Domnului deputat
dr. AUREL VAINER,
președintele F.C.E.R.,

Cu prilejul sărbătorii de Pesah,
vă adresez, în numele președintelui
României, domnul Traian Băsescu,
cele mai calde urări de fericire și
împliniri, împreună cu expresia
deplinei noastre considerații.

BOGDAN TĂTARU-CAZABAN

*

Stimate domnule deputat
dr. AUREL VAINER,

Vă mulțumim pentru felicitări.
Vă dorim un Pesah fericit. Adonai
să vă binecuvânteze.

Hag Sameah!

IOAN ROBU, Arhiepiscop
Mitropolit de București

Momentele grave ale Sederului - istoria plină de dramatism a exodului - au fost contrabalansate de clipe de destindere, din care n-a lipsit tradiționalul „furt” al aficomani-ului, „negociat” apoi spre returnare. Evrei bucureșteni și prieteni ai lor, împărtășind aceleași convingeri umaniste, au retrăit împreună tot ceea ce înseamnă dreptul la libertate exterioară și lăuntrică - prima victorie împotriva unui sistem social dictatorial, atât de tulburător exprimată în cuvintele, devenite cântec, ale Psalmului 126: „Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera!”. Serile de Seder 5766 au adus celor vârstnici adieri dinspre seriile de Seder ale copilăriei, celor tineri le-au întărit conștiința unei datorii de împlinit, unei concepții de viață de transmis.

IULIA DELEANU

*

În cea de-a opta zi de Pesah, înainte de Izkor, Rabinul Abraham Ehrenfeld a rostit un cuvânt despre însemnătatea acestei rugăciuni în memoria celor care continuă să trăiască în noi, pe care o rostim în toate marile momente ale anului iudaic: Iom Kipur, Șmini Ațeret, Șavuot și, firește, Pesah. Împreună cu noi, la Izkor, s-a aflat și o delegație de evrei europeni, participanți, din partea Consiliului Europei, la reuniunea „Itinerarul culturii hasidice”, salută de președintele C.E.B., ing. Oly Lazăr. Vice-președintele F.C.E.R., ing. Paul Schwartz, a citit un mesaj de felicitare, cu prilejul sărbătorii, din partea președintelui României, Traian Băsescu, semnat de consilierul de stat pentru cultură și culte, Bogdan Tătaru-Cazaban. De asemenea, a fost citită felicitarea Î.P.S. Ioan Robu, Arhiepiscop Mitropolit de București al Bisericii Romano-Catolice.

Seminarul „Lumea lui Elie Wiesel – ieri și azi” (II) Gânduri, idei, mesaje

În numărul precedent al revistei noastre, am rezumat doar câteva dintre programele, ideile și gândurile rostite cu prilejul celei de-a treia ediții a Seminarului „Lumea lui Elie Wiesel - ieri și azi”. Reflectând la semnificația acestui eveniment, organizat de Departamentul de Educație Iudaică al F.C.E.R., program coordonat de Mirela Așman și Eduard Kupferberg, am simțit nevoia să completăm mozaicul din numărul trecut, cu ceea ce am putea numi „un supliment de simțire” dedicat memoriei celor uciși în anii Holocaustului. Ne amintim cu deosebită căldură de gândurile exprimate de prof. Otto Adler și gen. (r) Oliver Lustig, care, prin memorări și documentate conferințe, au deschis ochii numeroșilor participanți asupra crimelor comise. Ne amintim - așa cum am menționat în numărul trecut - de expunerile necesare și inedite ale istoricilor dr. Lya Benjamin, prof. dr. Rafael Vago, dr. Alexandru Florian, prof. dr. Ladislau Gyémant și de lecțiile de viață ale supraviețuitorilor, care și-au împărtășit cu dărnicie din experiențele trăite.

Ne oprim o clipă din fuga aceasta cotidiană și privim în urmă spre un Șabat orădean, în care participanții au făcut o călătorie imaginară în timp. Lor li s-a dezvăluit Oradea de odinioară, cu cei aproape 30.000 de locuitori evrei, mai târziu deportați și, în majoritate covârșitoare, uciși. Chiar dacă inițial a fost vorba, din păcate, despre moarte și suferință, trebuie să mulțumim președintelui comunității din Oradea, ing. Felix Koppelman, membrilor acestei comunități și organizatorilor pentru că ne-au amintit despre o altă față a monedei - despre renaștere, supraviețuire și forța de a înfrunta o tragedie care sfidează, până azi, logica și argumentele psihologice.

Redăm mai jos doar câteva dintre declarațiile liderilor obștii evreiești care au deschis seria manifestărilor desfășurate în perioada 29 martie-2 aprilie, la Sighet, Târgu Mureș, Cluj, Oradea și Arad.

LUCIANA FRIEDMANN

Deputat dr. AUREL VAINER,
președintele F.C.E.R.

(La SATU MARE, în fața participanților
și a elevilor din școlile din localitate)

[...] Avem datoria ca oameni ai lumii, nu doar ca evrei, să ne aducem aminte de pagini de o tragedie imposibil de descris, atunci când s-au văzut fațete de nevăzut ale ființei omeniești. Oameni care au stat lângă tine ani și ani au devenit criminali și te-au pus la zid sau te-au atârnat pe un stâlp pentru a fi spânzurat sau te-au introdus într-o cameră de gaze doar pentru că te-ai născut evreu. Deci o ființă umană se comportă astfel cu o altă ființă umană doar pentru faptul că aceea pe care o distruge este evreu. Noi evocăm Holocaustul nu doar pentru a spune că am suferit și cât a suferit poporul evreu. În trecut fie spus, poporul evreu are o istorie multimilenară din care suferințele nu au lipsit ci, dimpotrivă, au fost cu duimul. Poate ați participat la ceea ce numim „cea mai veselă sărbătoare” - Purimul. De ce evoc Purimul? Pentru că el este cel în care a avut loc o minune. Poporul evreu, care se afla în Imperiul Persan,

împreună cu noi pentru a evoca Holocaustul - este o minune a zilelor de astăzi. În condiții de deplină libertate, evreii din România de astăzi pot să aducă în fața oamenilor cele trăite de frații lor, în urmă cu peste 60 de ani, iar voi, cei de azi, le puteți asculta ca pe o lecție de istorie care să nu se mai repete pentru nimeni și nicăieri. Credem că acesta este rolul principal al Seminarului „Lumea lui Elie Wiesel - ieri și azi”. Holocaustul evreilor din România este definit ca perioada dintre anii 1933-1944, când populația evreiască din România de atunci, care cuprindea și Transilvania de Nord (care, apoi, în 1940, a devenit o parte a Ungariei și a revenit României în 1944) a fost supusă la o acțiune sistematică de înlăturare și de anihilare, de scoatere din rândul cetățenilor români și transformarea lor în niște ființe supuse arbitrarului, înfometării, execuțiilor, îmbolnăvirilor. Numai de aici, din Satu Mare, unde ne aflăm, aproape 19.000 de evrei au fost deportați în lagărele de concentrare naziste din Polonia, Germania și alte locuri unde funcționau. Dintre aceștia s-au întors doar o treime [...]. Pentru noi, și cred că și pentru poporul român, această pagină a Holocaustului este o pagină neagră [...].

Marele Rabin
MENACHEM
HACOHEN

De câte ori vin în acest oraș și în această sinagogă, mă gândesc la Holocaust. Din păcate, în acest spațiu frumos, foarte puțini oameni se roagă azi aici... Totuși, în pofida a tot ceea ce a fost, poporul evreu a supraviețuit. Noi suntem aici, azi, pentru a oferi cunoaștere generației tinere despre ceea ce a însemnat Holocaustul. Scopul esențial al acestui seminar este ca tineretul să își asume continuarea vieții evreiești. În cadrul acestui proiect vor mai avea loc două seminarii dedicate Holocaustului, cât și pentru a-i învăța pe tineri cum pot continua viața evreiască.

Vreau să-i mulțumesc, în primul rând, prietenului meu, Elie Wiesel, care, prin telefon, a ascultat melodiile tinerilor evrei de azi din orașul său și a fost foarte emoționat. Vreau să-i mulțumesc lui Elie pentru tot ceea ce a făcut și face prin aceste seminarii, așa vrea să mulțumesc, de asemenea, Fundației de la Oslo pentru că le susține din punct de vedere financiar [...].

TÂRGU MUREȘ

Există o întrebare retorică pe care o auzim tot mai des în ultimul timp, nu atât din partea prietenilor noștri, cât, mai ales, din partea celor care neagă Holocaustul.

Această întrebare este: „Pentru ce vorbiți de atâta timp numai despre Holocaust? De 60 de ani, tot timpul vorbiți despre Holocaust!”. Nu pentru că ei nu înțeleg acest lucru, ci pentru că nu vor să înțeleagă acest lucru. Aș enumera doar câteva dintre motivele pentru care noi am vorbit, vorbim și vom vorbi despre Holocaust. În primul rând, așa ceva nu s-a mai întâmplat în istoria umanității. Milioanele de evrei au intrat, cu cea mai nouă tehnică a vremii, în camerele de gaze nu pentru că au fost răi, nu pentru că erau dușmanii cuiva, ci pentru simplul motiv că erau evrei [...]. După 60 de ani, în mod firesc, bătrânii se duc, martorii oculari se duc, rămân tinerii care doar au citit despre asta, dacă au citit. Unii dintre ei nici nu pot să creadă că a fost posibilă o asemenea nenorocire [...], nu pot înțelege că a fost posibil ca, într-o perioadă istorică, oameni care nu aveau arma în mână, bătrâni, femei, copiii de doi ani, să fie asinați doar pentru că erau evrei. De aceea explicăm și continuăm să explicăm [...], pentru ca acești tineri să înțeleagă că această lume nu este făcută numai din trandafiri, este făcută și din spini, spini care au produs marile nenorociri despre care vorbim acum [...]. O parte a omenirii învață greu din lecțiile istoriei. După Holocaust, din care ar fi trebuit să învețe omenirea întreagă, mai sunt oameni care nu au învățat nimic [...]. Perioada comunismului a omorât zeci de milioane de oameni, despre care știm încă puțin. Care este concluzia? Trebuie să continuăm lupta, nu doar a noastră, a evreilor, împotriva crimei colective [...]. Problema victimelor comunismului nu este numai problema celor care au suferit atunci - români, evrei și alții -, ci este și problema noastră, a celor care au suferit în Holocaust. Suntem solidari cu victimele celui alt totalitarism și trebuie să afirmăm cu tărie acest lucru [...].

Dr. ALEXANDRU
ELIAS

